

ÉRTÉK ÉS SZABADSÁG

Felelősségünk a szerzői jog dinamikus egyensúlyának alakításában

POGÁCSÁS Anett
tudományos segédmunkatárs (PPKE JÁK)

„Az én elképzelésem szerint a szerzői jog azért létezik, hogy felszabadítson bennünket a tudatlanságból és gazdagítsa kultúránkat: ezáltal a *szerzői jog ideája* és a *szabadság* egymás mellett, partnerként való létezése természetes dolog, nem pedig aberráció.”

Fitzgerald¹

1. Értékteremtés és reputáció

A szerzői jog ugyan a magánjog periférikus területének számít, ettől függetlenül hűsbavagó a jelentősége, már csak azért is, mert mindannyian alanyai vagyunk különféle szerzői jogi jogviszonyoknak különböző pozíciókban. Nem csak hogy az emberek igen széles körét érinti *közvetlenül* ez a jogterület, de az is elmondható, hogy szinte valamennyi szereplőnek határozott véleménye van a szerzői jogról, a szerzői jog hatékonyságáról. Rögton hozzá kell tennünk, hogy kevés jogterület létezik, amelynek annyira rossz lenne a reputációja, mint ma a szerzői jognak. Nem ritkák azok a vélemények, mely szerint nem hogy ösztönző erővel nem rendelkezik, de egyenesen a kreativitás korlátja, a cenzúra eszköze, a véleménynyilvánítás akadályá.² Ráadásul elégedetlen hangok mind az alkotók, mind a közönség, mind a felhasználók és közvetítők irányából érkeznek. A jogosultak arra panaszkodnak,

¹ Brian FITZGERALD: Introductory Remarks. In: Brian FITZGERALD – Benedict ATKINSON (szerk.): *Copyright future, copyright freedom. Marking the 40 Year Anniversary of the Commencement of Australia's Copyright Act 1968*. Sydney, Sydney University Press, 2011. 21. (fordítás tőlem, P.A.)

² BODÓ Balázs: The Common Pathways of Samizdat and Piracy. In: Valentina PARISI (szerk.): *Samizdat. Between Practices and Representations*. Budapest, CEU Institute for Advanced Study, 2015.; John TEHRANIAN: The New ©ensorship. *Iowa Law Review*, Forthcoming.

hogyan a szerzői jog nem védi kellően őket, nem nyújt számukra sem személyiségi, sem vagyoni szempontból megfelelő elismerést az érvényesítési gondok miatt; a befektetők hol erősebb védelmet szeretnének kockázatvállalásuk fejében, hol akadályként és vállalkozásuk gátjaként élik meg a különféle kizárólagos jogokat; a műélvező közönség az információhoz való hozzájutás erős korlátjaként beszél a szerzői jogról. Mindehhez társul a szerzői jogi felhasználások kapcsán felmerülő bizonytalanság: gyakran a legális felhasználásra törekvők sem tudják, mely tartalmak tartoznak a szerzői jog tárgyi hatálya alá, és nem ismerik a jogosítás legális útját, vagy azt annyira bonyolultnak ítélik, hogy végül a jogosulatlan felhasználás mellett döntenek, bízva – sokszor joggal – a jogkövetkezmények elmaradásában.³

Eljutottunk arra a pontra, hogy a társadalom nagy hányada szerint a szerzői jog nem érték, pontosabban nem értékteremtő intézmény, hanem felesleges, lebontandó korlát, a szabadság akadálya, a kreativitás gátja, a cenzúra és a monopólium káros eszköze. Vajon egy jogterület hatékonyabbá tételére felsorakozó teendők, illetve az a tény, hogy időről időre „megpróbálják diszfunkcionálisan, jogrendszeri rendeltetésétől idegen módon” alkalmazni „például a közérdek és a közbiztonság szempontjából nélkülözhetetlen információ illegitim indokból és célból történő visszatartására,”⁴ arra a következtetésre kell-e vezetnünk, hogy *maga a szerzői jog* értékteremtő rendeltetése, alapvető célja vált feleslegessé? Vajon valóban az az egyetlen megoldás, ha a fürdővízzel együtt a gyereket is kiöntjük?

Ahhoz, hogy egyrészt a szerzői jog működését a lehető leghatékonyabbá tegyük, másrészt pedig megakadályozhassuk a vele való, illetve a segítségével elkövetett visszaéléseket, a reformfolyamatok során a különféle érdekcsoportok érveire és a társadalom tagjai széles körének – köztük az alkotók és más jogosultak – véleményére, igényeire tekintettel kell lenni. A rendkívül hasznos, és több szinten jelenleg is zajló társadalmi vita során azonban nem feledhetjük Zlinszky János szavait: „Az igazság nem többségi kérdés. [...] megfogalmazása, közlése, megvitatása út lehet annak közös elfogadásához, de üldözéséhez is.”⁵ Rendkívül fontos, hogy a szerzői jog reputációja, és ezzel együtt társadalmi elfogadottsága javuljon, hiszen enélkül értékteremtő szerepét sem tudja maradéktalanul betölteni. Ez azonban nem megalkuvást, hanem ésszerű modernizálást kíván, amelyhez két irányban is változásra van szükség. A szerzői jog dinamikus megújulása, hatékonyabbá tétele csak az egyik – bár kétségkívül rendkívül fontos – ága ennek a folyamatnak, legalább ennyire fontos, hogy a társadalmi tudatosság is növekedjék. Ennek kapcsán pedig fel kell tennünk a kérdést: vajon egy

³ „For many individuals and institutions, even a 99% certainty that a work is in the public domain is not comforting, if there is still a 1% chance that use of the work could subject them to financially crippling litigation.” Charles R. NESSON: *Foreword*. In: Melanie DULONG DE ROSNAY – Juan Carlos DE MARTIN (szerk.): *The Digital Public Domain*. Open Book Publishers, Cambridge, 2012. xii. Ld. még: Licences for Europe <http://goo.gl/ee0F25>.

⁴ Id. FICSOR Mihály: Előszó. In: GYENGE Anikó: *Szerzői jogi korlátozások és a szerzői jog emberi jogi háttere*. HVG-Orac, Budapest, 2010. 11.

⁵ ZLINSZKY János: Előszó. In: KOLTAY András: *A szólásszabadság alapvonalai*. Budapest, Századvég, 2009. 16.

hatékonyabb szerzői jog automatikusan magával hozza a tudatosabb „fogyasztói oldal”? Vajon a rossz reputáció kizárólag a technikai fejlődés és társadalmi változás által előhívott működésbeli zavarok miatt alakult ki?

2. Érdekek és értékek

A mai értelemben vett ‘szerzői jog’ kialakulásakor, több mint háromszáz évvel ezelőtt minden érdekcsoport törekvése – ilyen vagy olyan okokból, de – egy irányba mutatott. Viszonylag homogén érdekcsoportokat különböztethetünk meg ebben a korban. Az alkotóknak – legalábbis *bizonyos műfajok kapcsán* – a terjedéshez, terjesztéshez nagy szüksége volt különféle közvetítőkre (pl. valakire, aki pénzt fektetett abba, hogy egy kézirat kinyomtatásra kerüljön). Emellett a művek vagyoni és személyiségi értelemben is erősen kötődni kezdtek megalkotójukhoz, és az alkotásokra épülő piac is felélénkült: kezdetben rendezetlen viszonyok között működve, ráadásul a cenzúra által uralva, de egyre több alkotás közönséghez jutását segítve. A cenzúra elleni küzdelemmel összefonódó szerzői jogért való harcban egyszerre a szereplők jelentős hányada érdekeltté vált.

Az alkotói öntudat ugyan már korábban is éledezett, a művek integritása miatti panaszok is egyre erősödtek.⁶ Ez azonban, és az alkotó jogait megalapozó filozófiai gondolatok (pl. mely szerint a mű az alkotó munkájának a gyümölcse)⁷ kevesek voltak a szerzői jog létrejöttéhez: szükség volt a cenzúra és a privilégiumok eltörlésére irányuló harcra, és a piac rendezésére való igényre is. Ahogyan Boytha György fogalmazott, „az uralkodói privilégium eltörlésével nem maradhattak a nyilvánosságra hozott művek szabadon hasznosíthatók: a kiadók a piacon egymás sikeresnek bizonyult kiadványait utánnyomhatták volna, kölcsönös »kalózkodásukkal« megghiúsítva a művet elsőként piacra többszöröző kiadó befektetéseinek hasznot hozó megtérülését, kockázatvállalásának eredményét. Ahhoz, hogy a kiadók mint versenytársak versenyben maradhassanak, meghatározott művekre vonatkozóan kizárólagosságra volt szükségük.”⁸ Ezt a kizárólagosságot pedig csak az alkotóktól tudták származtatni, így maguk is érdekeltté váltak abban, hogy az alkotók rendelkezzenek ilyen jogokkal.

Még ha ekképpen a szerző pusztán véletlenül is találta meg a helyét „a kulturális piacok mechanizmusában,”⁹ mind az alkotók, mind az egymással versengő kiadók, mind az állam érdekei egy irányba, mégpedig a mai értelemben vett szerzői jog irányába mutattak. Hiszen pont azért lehetett *hosszútávon életképes* az új modell, mert a többi szereplő mellett végső soron épp a közönség érdekeit szolgálta ez a rendszer:

⁶ Vö. pl. MEZEI Péter: A szerzői jog története a törvényi szabályozásig (1884: XVI. tc.). *Jogelméleti Szemle*, 2004/3.; LENDVAI Zsófia: Szerzői jog az ókorban. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2008/3.

⁷ UJHELYI Dávid: A szerzői jog célja és emberképe a szellemi alkotásokat megalapozó elméletek tükrében. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2014/5.

⁸ BORONKAY Miklós – BOYTHA György – CSEPELY-KNORR Tamás – SZILÁGYI Pál: *A szerzői jogok közös kezelésének versenyjogi vonatkozásai, különös tekintettel a technikai fejlődés által támasztott kihívásokra*. Budapest, Versenyjogi Kutatóközpont, 2008. 7.

⁹ BODÓ Balázs: *A szerzői jog kalózzai*. Budapest, Typotex, 2011. 51–52. 96.

az alkotások könnyedén válhattak az ‘információs közkinccs’¹⁰ részévé, az alkotók és a befektetők ösztönzése révén több alkotás születhetett és kerülhetett hozzájuk közvetítésre, a kulturális piac tiszta kereteket és élénkítést kapott – végső soron a ‘fogyasztók’ hasznára.

Az érdekeknek a szerzői jogi szabályozás kialakulásakor jellemző ‘szerencsés együttállása’, egy irányba mutatása egyre kevésbé volt elmondható a XIX-XX. században: a szerzői jog kialakulásával megteremtett status quo ismét felborult: a – szerzői jogi értelemben vett – felhasználók közül sokan kerültek igen erőteljes pozícióba, és egyre inkább szükségessé vált a gyengébb fél szerepébe kényszerülő alkotók törvényi védelmére.¹¹ Míg a szerzői jog születésekor az iparágba befektetők igényeltek jogi védelmet, mely követelés során az alkotók is jogokat kaptak, a nagy nemzetközi egyezmények megszületésekor a szerzők pozíciója erősödött, mára pedig a – részben felhasználóként és közvetítőként is szereplő – közönség követel magának több jogot.

Napjainkra ugyanis a helyzet alapvetően megváltozott. A szabályozás nemcsak hogy rendkívül bonyolulttá vált, de a szerzői jogi védelem tárgyi hatálya is igen kiterjedt: mára nem csak egy autópálya-nyomvonal vagy egy teásdobozon lévő grafika, de a szoftverek, adatbázisok, digitális fényképek, az előadóművészi teljesítmények, a filmelőállítások teljesítményei is mind (részben) ezen jogterület által nyernek rendezést.¹² A szerzői jogot mára mindenki máshogyan látja, vagy helyesebb azt mondani, hogy minden szereplő más oldalról látja a hibáit, és más irányba szeretné elbillenteni a mérleg nyelvét, ráadásul műfajonként és felhasználási módonként is differenciált hatékonyságának megítélése.

Az alkotók és más jogosultak ma már nem csak hatékonyabb jogérvényesítést, hanem egyszerűbb és gördülékenyebb jogosítási és gyakran szélesebb rendelkezési lehetőséget szeretnének (különösen új típusú alkotások kapcsán, mint a szoftver vagy egyes funkcionális alkotások esetében, de sokszor nem is tartanak igényt az egyébként automatikusan keletkező szerzői pozíciójukra, mint pl. a közösségi alkotások létrehozói, vagy az ‘intertextualitás’ jegyében a szerző halálát hirdetők. E nézet képviselői közül többen nélkülözhetetlennek tartanának a szerzői alkotások védelméhez egy megelőző regisztrációt, hiszen szerintük a kulturális piacokon tapasztalható ‘tömegtermelés’ korában enélkül teljesen átláthatatlan a rendszer, és olyan műveket is védünk, amelyek alkotói egyébként nem tartanak igényt ilyen jellegű oltalomra. Egy

¹⁰ A fogalmat ld. pl. BOBROVSKY Jenő: Az enyém, a tied és a miénk a szellemi tulajdonban. Áttekin-tés a közkinccs és a szellemi magántulajdon egyes összefüggéseiről az Internet tükrében. In: FALUDI Gábor (szerk.): *Liber Amicorum. Studia P. Gyergyánfy dedicata. Ünnepi dolgozatok Gyergyánfy Péter tiszteletére*. Budapest, ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék, 2008.

¹¹ LONTAI Endre – FALUDI Gábor – GYERTYÁNFY Péter – VÉKÁS Gusztáv: *Szerzői jog és iparjogvédelem*. Budapest, Eötvös József Könyvkiadó, 2012. 15.

¹² Ld. pl. LEGEZA Dénes (szerk.): *A szerzői jog gyakorlati kérdései. Válogatás a Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményeiből (2010-2013) fennállásának 130. évfordulója alkalmából*. Budapest, SZTNH, 2014.

szelídebb javaslat szerint egy alapvédelem továbbra is járna, de a ‘teljes’ szerzői jogi védelemhez szükséges lenne a regisztráció¹³).

Az alkotásokra és más teljesítményekre épülő *felhasználók* tábora is rendkívül heterogén: a hatalmas iparágakat uraló cégektől a háztartásokban ülő végfelhasználókig rendkívül eltérőek a felhasználási módok és igények, szerepek is.

A műélvező *közönség* tagjai javarészt maguk is felhasználók, és ami a legfontosabb változás, hogy ma már egyre kevésbé értékelik a szerzői jogot a művekhez való hozzáférést lehetővé tevő intézményként, sőt, az információhoz való hozzájutás gátját látják benne, és annak akadályát, hogy valamennyi tartalomhoz, köztük szerzői művekhez és egyéb teljesítményekhez is ingyen és engedély nélkül juthassanak hozzá.

A körülmények valóban megváltoztak: a többszörözés és a terjesztés rendkívül egyszerűvé vált, új alkotások és teljesítménytípusok jelentek meg, amelyeket nagyon nehéz egy lapon emlegetni (pl. egy blogbejegyzést, egy szobrot, egy szoftvert és egy adatbázist), új felhasználási módokra nyílt lehetőség, a konvergencia jelensége ezt a jogterületet is erősen érinti, és a világháló révén a territorialitás problémája is kardinális. Nem csak műfajonként és felhasználási módonként jelennek meg sajátos igények, lehetőségek, de a különböző érdekcsoportok más és más *értékeket emelnek ki* a többi közül: az információhoz való hozzájutást, az alkotás szabadságát, a véleménynyilvánítás szabadságát, a kulturális sokszínűséget, vagy a befektetések védelmét, gazdasági, iparági szempontokat stb. hangsúlyozzák. A szerzői jog a jogosultak érdekeit szolgálni igyekvő kizárólagos jogok biztosítása *mellett*, az azokat határoló belső és külső korlátok segítségével valamennyi értéket képviselni igyekszik.¹⁴ Teszi mindezt úgy, hogy legalapvetőbb feladata, a *szellemi alkotás ösztönzése* is más és más modelleket, a határok sajátos megvonását kívánja az egyes műtípusok esetében.

3. Szerzői jog és szabadság

Az állandó igazodás már jó ideje számos ponton differenciált módon történik. Így a „nagy kérdésre” – mely szerint „hogyan biztosítható a jog legfőbb erénye, az egyensúly a szellemi tulajdon Babel tornyának tartóoszlopait képező különböző érdektényezők között”¹⁵ – sem adható *egy*, minden szerzői joggal érintett területre teljes, rögzített megoldást adó válasz. Egyre kevésbé lehet ma már *a szerzői jogról* beszélni. Ami nem azt jelenti, hogy nem kell beszélni róla, de *szektorspecifikusan* és *dinamikus* módon szükséges az egyes területek problémáira is megoldásokat találni. Fel kell ismerni, hogy egyes részterületek sajátosságaiból levont következtetések nem automatikusan

¹³ Vö. pl. Marc SCHEUFEN: *Copyright Versus Open Access. On the Organisation and International Political Economy of Access to Scientific Knowledge*. Bochum, Springer, 2015.; William PATRY: *How to fix copyright*. Oxford, Oxford University Press, 2011.

¹⁴ Ld. Sztj. Preambulum. A korlátok és kivételek részletes elemzését ld. pl. GYENGE Anikó: *Szerzői jogi korlátozások és a szerzői jog emberi jogi háttere*. Budapest, HVG-Orac, 2010.

¹⁵ BOBROVSKY Jenő: A szellemi tulajdon néhány dilemmájáról a körte és a sajt között. In: KIRÁLY Miklós – GYERTYÁNFY Péter: *Liber amicorum. Studia Gy. Boytha dedicata. Ünnepi dolgozatok Boytha György tiszteletére*. Budapest, ELTE ÁJK, 2004. 35.

érvényesek a szerzői jog egészére. Így például egyes műtípusok esetében más és más mértékben lehetnek működőképesek egyes új üzleti modellek: az információhoz való hozzáférés kérdése is másként merül fel esetükben, és más finanszírozási mód bizonyulhat hatékonynak.¹⁶

A felek a folyamatban lévő konzultációk, párbeszédék ellenére is gyakran elbeszélnek egymás mellett: ez pedig sokszor alapvető fogalmak, de műtípusok, felhasználási módok összemosásához is vezet a viták során. Üdvös lenne, ha a szerzői jog útkeresése *Zlinszky János* sokat hangoztatott azon elve mentén haladna, mely szerint „a másíknak is megvan az a képessége, hogy igaza legyen.” A szerzők az impotens jogérvényesítéssel bajlódnak, miközben a felhasználók nagy része számára a szerzői jogról való gondolkodás arra korlátozódik, hogy az internetes mémek és az átdolgozás kapcsolata hogyan alakul: ezek az – egyébként érdekes – részkérdések rendszerbe helyezés nélkül nem válaszolhatóak meg. Világossá kell tenni, hogy *nem* „információra rátelepedő” szerzők és szerzői jogokat „semmibe vevő” végfelhasználók harcáról van szó: az alkotók és a közönség érdekei valójában – akárcsak háromszáz évvel ezelőtt – továbbra is egy irányba mutatnak.

Kompromisszumot és új utakat, új modelleket kereső jogterületként azt is látunk kell, hogy a szerzői jog nem mindenható: egyedül nem tudja az alkotók ösztönzését, a kulturális ipar élénkségét, az információhoz való hozzájutás megvalósulását elérni, de szükség van rá mindehhez. Miközben mind a szerzők, mind a végfelhasználók *pozíciója gyenge és sérülékeny*, illetve – más-más okból, de – egyikük sem tekint a szerzői vagyoni jogokra jól érvényesíthető és szerepét hatékonyan betöltő eszközként, a körvonalazódó megoldások alapvető problémákat hoznak a felszínre.

Egyrészt az adott szektor sajátosságaihoz igazodó új modellek többnyire a kivételek és korlátozások újrarajzolását, illetve új jogosítási (licensing) módszerek kidolgozását jelentik.¹⁷ Ezek kapcsán pedig meghatározóvá válik a *finanszírozás* kérdése, ami ismét visszavezet bennünket a szerzői jog születésekor is kardinális *caenzúra elleni harchoz*, az ösztönzés és a *kulturális sokszínűség* kérdéséhez. Hiszen a ‘közvetett’ megtérülésre épülő modellek jónéhány területen működőképesek lehetnek, ezzel együtt például az *open access* kezdeményezés, vagy a különféle alkotói pályázatok finanszírozása óhatatlanul felveti a támogatás, kiválasztás szempontjainak vizsgálatát is. Ezzel együtt azt is látunk kell, hogy „ugyan termékekről és szolgáltatásokról van szó, de azok a kulturális kifejezések eszközei is, és sok esetben a nemzeti vonások, hagyományok és értékek hordozói,”¹⁸ amire a reformfolyamatok során az eddigieknél nagyobb figyelmet kell fordítani.

¹⁶ Vö. Oren BRACHA: Standing Copyright Law on its Head? The Googlization of Everything and the Many Faces of Property. *Texas Law Review*, Vol. 2007/85. 1799.

¹⁷ Vö. Axel METZGER (szerk.): *Free and Open Source Software (FOSS) and other Alternative License Models. A Comparative Analysis*. Heidelberg, Springer, 2015.; Jane C. GINSBURG: The Author's Place in the Future of Copyright. In: Ruth OKEDIJI (szerk.): *Copyright in an Age of Exceptions and Limitations*. Cambridge University Press, 2015.

¹⁸ Id. FICSOR Mihály (referens) – SÁR Csaba – SZINGER András – TOMORI Pál – BÉKÉS Gergely – DETREKŐI ZSUZSA – FÁBRI Péter – GRAD-GYENGE Anikó – HUMPFNER Viktória – PATAKI-KVASNYIK Boglárka – FAY

A másik alapvető problémát a *felelősségtelepítés* hagyományos megoldásának működésképtelensége jelenti. A végfelhasználók jogainak szélesítése, érdekeik figyelembe vétele nem vezethet oda, hogy a reformfolyamatok során „az információtechnológiai ipar és az internetes vállalkozások lobbizásának és az azokkal együtt fellépő szűk látókörű fogyasztói csoportok nyomásának engedve figyelmen kívül hagyják az európai alkotóknak és az európai kultúrának a megfelelő szerzői jogi védelemhez fűződő alapvető érdekeit”.¹⁹ A végfelhasználók felől egyre inkább át kell tevődjön a hangsúly a piac más szereplőire (talán ennek egy kezdeti lépése lehet, hogy a Bizottság 2015. december 9-i sajtóközleménye szerint az online értékesítésből származó bevételek igazságosabb elosztására kell törekedni),²⁰ és különösen a tömeges jogosulatlan felhasználások kapcsán szükséges mielőbb megnyugtató választ adnunk.

Ebben az új közegben Verebics János szerint „az erkölcsöt kéne tán visszahívni csendes nyugovóhelyéről, hova vettetett,” és szorgalmazza, hogy a „hálózati etikára”, „egyfajta belső etikára” tevődjön a hangsúly, amely nem más lenne, mint „az Internet közössége által alkotott magatartási szabályok összessége, mely lehetővé tenné, hogy mindenre legyen norma, de csak arra legyen jog, amire feltétlenül szükséges.”²¹ Ebben egyetérthetünk Verebiccsel: az internet világában is nagy szükség van erkölcsre. Ahogyan Zlinszky János fogalmazott székfoglaló beszédében: „szabadság gyakorlását, erkölcsi tartást nem lehet jog által kikényszeríteni, csak lehetővé tenni.” Zlinszky János azt is hozzátette: „*ám ha nincs, úgy hiába a legjobb jogalkotói szándék vagy normatív megfogalmazás: nem születik meg az érték csak úgy véletlenül, azért meg kell vívnia a maga harcát értékkereső egyénnek és társadalomnak egyaránt.*”²²

Meggyőződésem, hogy ebben az értékkeresésben a szerzői jognak komoly szerepe van. A mi felelősségünk, hogy a mottóban idézett gondolat – mely szerint a szerzői jog ideája és a szabadság egymás mellett, partnerként való létezése természetes dolog – ne csak Brian Fitzgerald elképzelése, hanem a valóság hű ábrázolása legyen. Ehhez nélkülözhetetlen, hogy a reformok közben ne feledjük a szerzői jog alapvető kulturális értékteremtő szerepét, amely az alkotók és a közönség szabadságának kiteljesedését *egyszerre* kívánja segíteni. Beszédés az Európai Bizottság 2015. december 9-i javas-

---

Margit: A Szerzői Jogi Szakértő Testület tanulmányai a szerzői jog digitális világhoz való alkalmazkodásáról. A Szerzői Jogi Szakértő Testület UGC-munkacsoportjának beszámolója a felhasználók által generált tartalom szerzői jogi kérdéseivel kapcsolatban. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2014/5. 129.

¹⁹ Uo. 111.

²⁰ European Commission – Press release: *Commission takes first steps to broaden access to online content and outlines its vision to modernise EU copyright rules*. Brussels, 9 December 2015. L. *Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on ensuring the cross-border portability of online content services in the internal market*. Brussels, 9.12.2015 COM (2015) 627 final, 2015/0284 (COD).

²¹ VEREBICS JÁNOS: *Lex Internetica. A jog helyének keresése a digitális ezredfordulón*. In: CSEH Gabriella – ENYEDI NAGY Mihály – SOLTÉNSZKY Tibor (szerk.): *Magyarország Média könyve 1999*. Budapest, Enamiké, 1999. 758.

²² ZLINSZKY JÁNOS: *Az alkotmány értéktartalma és a mai politika. Székfoglaló 2005. október 24. A Szent István Tudományos Akadémia székfoglaló előadásai*, 2005/11.

lata is: miközben a jogosultak magas fokú védelme továbbra is alapvető szempont, ezzel együtt az innováció elősegítésével mind a fogyasztók, mind a szolgáltatók és mind a jogosultak javát kívánja szolgálni, hangsúlyozva, hogy a szolgáltatásnyújtás és a szolgáltatás igénybevételének szabadságát egyszerűen kell biztosítani.²³ A feladat már „csupán” az, hogy a valóságban, a gyakorlatban is megvalósuljon ez a törekvés, a szerzői jog által érintett valamennyi területen.

Ez tehát valamennyi szereplő felelőssége, ideértve a jogalkotót is. Ahogyan Zlinszky János fogalmazott: „[...] igenis az a hivatásunk, hogy a saját tudásunkkal, legjobb meggyőződésünk szerint segítsük az igaz ügyet, és kiálljunk ott, ahol jogsértést tapasztalunk. Kiálljunk mindaddig, míg a saját hivatásunk eszköztára lehetőséget ad a kezünkbe.”²⁴ Nem a szerzői jog az egyetlen jogterület, amely különböző érdekeket igyekszik közös nevezőre hozni, és *nem a szerzői jagon magán áll vagy bukik a kultúra ügye: de nagy szerepe van benne*, ezért a felelősségünk óriási.

---

²³ „This proposal aims to remove barriers to cross-border portability so that the needs of users can be met more effectively as well as promoting innovation for the benefit of consumers, service providers and right holders. The proposal introduces a common approach in the Union while maintaining a high level of protection for right holders. In doing so, it contributes to the functioning of the internal market as an area without internal borders, where the freedom to provide and to receive services shall be ensured.” European Commission, Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on ensuring the cross-border portability of online content services in the internal market. Brussels, 9.12.2015 COM (2015) 627 final 2015/0284 (COD)

²⁴ ZLINSZKY János: A jogász erkölce. *Jogtudományi Közlöny*, 1990/1. 17.; Ld. még ZLINSZKY János: *Keresztény erkölcs és jogász etika*. Budapest, Szent István Társulat, 1998.